

Po pošti prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta „ 13 „ — „
četrt „ 6 „ 50 „
mesec „ 3 „ 20 „

V upravnštvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta „ 10 „ — „
četrt „ 5 „ — „
mesec „ 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inzerate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izjavljavsek dan, izzemši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Stev. 102.

V Ljubljani, v ponedeljek 5. maja 1902.

Letnik XXX.

Tekmovanje Amerike z Anglijo za svetovni promet.

Anglija se je nedavno prestrašila trgovske novice iz Amerike še bolj kakor pa neuspehov v Južni Afriki. Zvedelo se je namreč, da delajo ameriški milijonarji „trust“, medsebojno zvezo, katera hoče po celem svetu podse spraviti velika trgovinska podjetja.

Anglija in svetovna trgovina, to je bil nedavno še isti pojem. Pripoveduje se, da je na neki ladji vprašal potnik Angleža, kje da sta zdaj. In Anglež je pomohil pret v vodo, jo je pokusil ter rekel: »Voda je slana. Mi smo v Angliji.«

Zdaj pa hočejo Amerikanci vladati povsod, kjer je slana voda. Odkar so premagali Amerikanci Špance na Kubi, trudijo se, da bi premagali tudi vse druge države, katere ž njimi kakorkoli konkurirajo. A tega nečejo in tudi ne morejo doseči s topovi in vojaškimi krdeli. Saj imajo poučen zgled v Južni Afriki, kako se kolonizira s silo. Amerikane je praktičen in si hoče svet kupiti z denarjem. Dandanes ni treba z armado vdreti v sosedno državo in moriti sovražnike, ampak s trgovino se mora nasprotnik spraviti v denarno odvisnost — in trajna zmaga je gotova. Odvisna država plačuje, ne da bi sama vedela, ogromne svote polprostovoljnega davka, s tem samo sebe slabi, zmagavec pa se gospodarsko krepi. Gospodarsko oslabela država se ne more bojevati.

Amerikanci hočejo zdaj premagati Anglijo s tem, da izpodrinejo njeno trgovinsko ladjevje iz svetovne trgovine. Vsa moč angleške države obstoji v njenem trgovinskem ladjevju. Angleške trgovske ladje so one čelbelice, ki po celem svetu nabirajo zlata in ga dovažajo v angleška pristanišča. Amerikanci hočejo pa, da se ta svetovni zlati čelbeljak preseli k njim in da ga bodo oni izkoriščali.

Zato se snuje zdaj v Ameriki »trust«, ki se hoče polastiti svetovnega trgovinskega ladjevja. Na čelu podjetnim Američanom

stoji milijardér Morgan. Ta snuje zvezo ameriških milijonarjev, katera bi po vseh velikih pristaniščih imela svoje ladje in preskrbovala prekomorski promet za vse dele sveta.

To je velika misel, in Angleži so videli, da ima Amerika ne le moče, ampak tudi denar, da to izvede. Hujše kakor novica o porazu pri Colensu je ta vest pretresla londonsko borzo. Angleži so brž sklenili protitrust, da se obvarujejo. Začela se bo konkurenca, katera bo podobna tihi vojski dveh svetovnih delov.

Morgan je razposlal svoje agente po Franciji, Belgiji in Holandiji, da nagovarjajo, naj se prevažanja žita, premoga, obrtnih izdelkov itd. ne izroča več angleškim ladjam, ampak ameriškim. Pri nevolji, katera je zdaj zlasti v teh deželah proti Angležem splošna, jim to ni težko, ker Morgan je tudi mož, o katerem se ve, da more kaj riskirati.

A Američani izkušajo prodreti celo v Anglijo samo. Že več let se opazuje, da se udeležujejo Američani s svojimi deleži angleških podjetij in dobivajo tako tam vedno večji vpliv. Sklenili so zvezo s severonemškimi Lloydom. Ta zveza ima zdaj že 373 konkurenčnih parnikov na Atlantskem oceanu. Morgan, doslej imenovan »kralj ameriških železnic«, hoče postati tudi »kralj morja«. Vsedel se je že ob obrežjih vseh morij.

Tako se veliko pozorišče svetovne zgodovine premika. Njegovo središče je bila dolgo časa Azija. Od tod se je premaknilo v severno Afriko in južno Evropo. Poskoškočilo je na sever Evrope, in zdaj se zdi, da se pomakne srce svetovnega prometa — v novi svet.

Dalmatinski Hrvati o zedinjenju Dalmacije.

(Iz Hrvaške.)

V novejšem času je bila kriva največ sebična mažarska politika, da ni prišlo do železniške zveze med Dalmacijo in ostalo

državo. Že nad 40 let obstoji osnova za železnico od Bos. Novega na Knin in od tukaj v Spljet, toda Mažari so znali preprečiti, da se ta železnica ni zgradila še do dandanes, kar je pred nedavnim v gosposkeji zbornici sam predstojnik generalnega štaba obsodil s svojo vrlo pomenljivo izjavo, da je to nekaj nenavadnega in zelo nečuvnega, če cela tako važna zemlja ni zvezana po železnici z monarhijo po najbližji in najpraktičnejši črti Novi-Knin-Spljet. To vidi zdaj tudi najmerodavnejši krogi, a železnica se vendar ne bo še zgradila, ker tako hočejo Mažari. Da se pa zveže Dalmacija z monarhijo, so dovolili, da se gradi železnica iz Bosne preko Arežin-brega v Knin, a oni dobe važno progo Doboj-Šamac. S to zvezo so se približali Dalmaciji, a ker se boje, da bi mogla Reka izgubiti en del svoje trgovine ter jo prepustiti Spljetu, tedaj Avstriji, so se začeli baviti z zedinjenjem Dalmacije z Ogrsko.

Radi njihove kratkovidne politike jim je bilo to zedinjenje dozdej odurno iz same mržnje proti hrvaškemu narodu, ki je to zedinjenje dozdej zagovarjal že na početku današnje ustavne ere, seveda brez uspeha, četudi je v samej nagodbi to zedinjenje zanjamo. Mažari niso marali za Dalmacijo, ter so negovali le Reko, a zdaj, ko se v Spljetu javlja tekmeč, se z vso vmeno bavijo z Dalmacijo, ter že celo zahtevajo neposredno zedinjenje z Ogrsko, kar je pa zopet proti duhu nagodbe, kajti Dalmacija je po nagodbi del Hrvaške ter more biti le po njej zedinjena z Ogrsko. Mažari pa ne menijo v tem duhu razpravljati o zedinjenju. Važno je seveda pri vsem tem, kako sodijo o tem vprašanju sami dalmatinski Hrvati. Njih beseda je odločna. Oni so le za pogojno zedinjenje.

Ker se mora zedinjenje izvesti le po Hrvaške, ne more Dalmacija pričakovati od zedinjenja nobene koristi, dokler bodo Mažari z današnjo Hrvaško tako samopašno ravnali. Vsi Hrvati dobro vedo, da se že dalje časa zapoveduje celaj Hrvaške iz Budimpešte po receptu mažarske državne ideje in da nimajo proti tej neomejene oblasti no-

bene moči niti hrvaški poslanci na zajedniškem saboru, niti hrvaški sabor, a najmanjše še današnja hrvaška vlada, ki v vsem popušča mažarskim zahtevam. Noben hrvaški domoljub pa ne sme dopustiti, da pride Dalmacija pod takšno državno oblast, ki tlači Hrvate.

V Dalmaciji seveda tudi ni tako, kakor bi moralo biti; toda nekaj več svobode je pa vendar, posebno v občinski upravi in pri volitvah v deželni zbor. V gmotnem pogledu je bilo do zdaj slabo, a pod ogrsko vlado bi bilo še slabše, ko bi se vladalo na tak način, kakor na Hrvaškem. Pred vsem je tedaj potrebno, če se misli resnobno na zedinjenje, da se Hrvaškej povrne njena ustava, svoboda in enakopravnost z Ogrsko. Ogrska bi dobila z zedinjenjem Dalmacije široko morje in krasno morsko obalo. Po njej bi jej bila odprta pot na iztok ter odprt ves svet, toda Mažari morajo znati, da je to mogoče le po Hrvaške, za to naj najprej uredi svoje odnošaje na pravičen način s Hrvaško ter jo smatrajo kot ravnopravno kraljevino, jej zagotove narodnost in svobodo. Avstrija ni znala z Dalmacijo doseči pravih koristi za svojo trgovino na iztoku, Ogrska bi to mogla, ker že po državnopravnem položaju pripada ta dežela v istočno skupino, toda pred vsem bi morala biti pravična. Mažari imajo zdaj veliko moč, oni bi mogli pospešiti to zedinjenje, kakor so nekaj storili s Krajino. Hrvati se temu zedinjenju ne bi smeli upreti, ker bi se dosegla tako zaželjena celokupnost Hrvaške.

Razumi se seveda tudi, da bi morali vsi Hrvati najprej zahtevati revizijo sedanje ogrsko hrvaške nagodbe v duhu zgoraj omenjenih zahtev. Sploh pa se mora Mažarom za časa pokazati, da si v Dalmaciji ne bodo stekli privrženosti, dokler bodo širili svoje gospodstvo v današnji Hrvaški v dosedanem duhu.

Dalmatinski Hrvati pa se bodo borili z vsemi dovoljenimi sredstvi proti zedinjenju pod ščitom današnjega zistema, ki je očitno naperjen proti Hrvatstvu.

LISTEK.

[37]

Slepi muzik.

Rusko spisal Vladimir Korolenko, prevel Krilič.

Pa glej, spet so zatrepetale, istočasno pri obeh, kakor da sta oba zaslišala iz doline tak zvok, za vse druge neslišen.

»Zvoné«, je rekel Peter.

»To je pri Zegorju, dvajset vrst od tukaj,« je pojasnil zvonikar. »Tam so večernice vedno pol ure prej, nego pri nas . . . Ali slišiš? Jaz tudi slišim, — drugi pa ne slišijo.«

»Tukaj je lepo,« je nadaljeval sanjavo. »Posebno o prazniku. Ste-li slišali, kako jaz zvonim?«

V vprašanju se je glasila naivna častihlepnost.

»Pojdite poslušat. Oče Pamfilij . . . Vi ne poznate očeta Pamfilija? On je za me naročil ta dva mala zvana.«

Stopil je od zidu in z roko prijazno božal dva mala zvonova, ki še nista bila v temi, kakor drugi.

»Imenitna zvonova . . . Tako ti pojeta, tako pojeta . . . Posebno o Veliki noči . . .«

Z roko je prijel za vrvice in z urnim premikanjem prstov je udarjal na oba zvona,

ki sta jo lahko drobila; zvonjenje je bilo tako tiho, da se je slišalo samo v zvoniku, zunaj zvonika pa ne.

»A to ti je ta — bu—um, bu—um, bu—um . . .«

Pri tem je njegov glas zasijal v otročjem veselju, v katerem je pa vendar bilo nekaj žalobnega in bolnega.

»Zvonova je že dal napraviti,« je rekel z vzdihom, »ali novega kožuha mi ne napravi. Skop je! Prehladil sem se v zvoniku. V jeseni je vedno huje . . . Hladno . . .«

Obstal je in poslušal ter izpregovoril: »Hromi vas kliče doli. Pojdite, čas je že.«

»Pojdimo,« se je prva vzdignila Evelina, ki je do zdaj kakor začarana nepremično gledala zvonikarja.

Mladež je šla proti izhodu, zvonikar je pa ostal gori. Peter, ki je bil že stopil za materjo, je hipoma obstal.

»Pojdite,« ji je rekel zapovedljivo. »Tako pridem.«

Koraki so utihnili, le Evelina, ki je pustila Ano Mihajlovno naprej, je ostala, stisnjena k zidu, in se še dihati ni upala.

»Kdo je tukaj?«, je vprašal zvonikar.

»Jaz.«

»Si ti tudi slep?«

»Tudi. Ali si že davno oslepel?« je vprašal Peter.

»Rojen sem bil tak,« je odgovoril zvonikar. »Se drug je pri nas, Roman, ki je v sedmem letu oslepel . . . Ali moreš razločiti noč od dneva?«

»Lahko.«

»Jaz tudi. Čutim, blišči se. Roman pa ne more, vendar mu je lažje.«

»Zakaj mu je lažje?« je živo vprašal Peter.

»Zakaj? Kaj ne veš, zakaj? Videl je svetlobo, spominja se svoje matere. Ali razumeš: po noči zaspi, in ona pride celo k njemu v sanjah . . . Samo da je zdaj stara, njemu se pa sanja samo o mladi . . . Se tudi tebi kdaj sanja?«

»Ne,« je tiho odvrnil Peter.

»To je ravno, da ne. Taka je razlika, če je kdo oslepel in če je kdo slep rojen.«

Peter je stal mračnega in temnega obraza, kakor da mu ga je zagrnil oblak. Obrvi zvonikarjeve so se naenkrat vzdignile visoko nad očmi, ki se je v njih videl Evelini tako znan izraz slepega trpljenja . . .

»O Bože, Stvarnik, Mati božja, Prečista! . . . Daj mi vsaj v sanjah gledati veselo svetlobo . . .«

Obraz se mu je krčevito izpreminjal in rekel je s prejšnjim bridkim izrazom:

»Pa ni je, ne dá . . . Zasanja se ti kaj, pa vstaneš in ne pomniš . . .«

Naenkrat je obstal in prisluškoval. Obraz mu je prebledel in nekaj krčevito zloben izraz je izpačil vse poteze.

»Vrage male so noter izpustili,« je rekel zlobno.

In res, od spodaj iz ozkih stopnjic so se kakor šum povodnji razlegali koraki in vpitje otrok. Naenkrat je vse utihnilo, tolpa je prišla menda do srednjega ravnege prostora in ropot se je razlegel ven. Nato je je pa temni hodnik zadonel kakor trompeta in mimo Eveline se je usula, eden drugega prerivaje, vesela otroška tolpa. Na zgornji stopnjici so za trenutek obstali, nato se je pa eden za drugim zmuznil mimo slepega zvonikarja, ki je od jeze izkaženega obraza okoli sebe mahal s stisnjenimi pestmi, da bi popal katerega izmed bežečih.

V hodniku se je iz teme naenkrat prikazala nova oseba. Gotovo je bil Roman. Obraz njegov je bil širok, kozav in nenavadno dobrodušen. Zaprite trepalnice so zakrivala upale oči, na ustnicah je igral dobrodušen nasmeš. Šel je mimo k steni stisnjene deklice in stopil na vrh. Roka, ki jo je zavihtel njegov tovariš, ga je popala od zadaj za vrat.

(Dalje prih)

Protestantje o sv. očetu.

Lep članek o papeževem jubileju je objavil protestantovski list v Londonu »Daily Telegraph«, ki se glasi mej drugim:

»Mi vprašamo: Jeli od istega časa, odkar je stolica sv. Petra zavzela mesto cesarskega prestola, kateri dogodek v zgodovini papežtva zaslužil večje simpatije in spoštovanje, nego ta jubilej? Noben papež ni imel večje oblasti. Ko je Leon XIII. nastopil papeški prestol, predrznili so se nekateri prerokovati, da je Joahim Pecci zadnji papež. On pa je bil ravno poklican, da na novo vtrdi papeštvo, in jubilej, ki ga danes obhaja, oznanja triumf take duhovne moči, kakršne še ni poznal svet. Dandanes je sv. oče v resnici najbolj očetovska in najbolj spoštovana oseba, kar jih biva na zemlji, dekan sveta (the doyen of the world.) Zamenjal je izobčenja in bliske z milobo in lučjo, vesoljna atmosfera njegove osebnosti je mir. Vsaj se lahko reče o njem, da ga ni razpora, ki bi ga bil on poojstril. Skoraj bi se reklo, da je Leon XIII. silno pomirljivo vplival na vero in razna mnenja sedanjega časa; pomiril je nje, katerih ni mogel prepričati, in si pridobil osebno spoštovanje vseh dobromislečih v raznih konfesijah, kakor noben papež po reformaciji.

»Telegraph« omeni dalje poslanstva velesil do papeža in piše: »Tedad se bodo tri velike protestantovske vladarske hiše (Angleška, Holandska in Nemčija) ravno tako udeležile velikih slavnosti kakor francoska vlada ter avstrijski in španski dvor. Sešli se bodo na skupnih tleh Vatikana, da slave osebne vrline idealnega papeža, ljubezniva mirovna slavnost, nemogoča v prejšnjih generacijah, ki pa kaže, da cerkve, dasi še daleč od edinstva v nauku, so vendar napredovale v toliko, da so se omilile ojstrine boja«.

Potem list popisuje obrede volitve in kronanja papežev. »Dne 3. marca 1878 pred 24 leti mu je postavil kardinal tujaro na glavo z najresnobsnim nagovorom, s katerim se more nagovoriti umrljivi človek. Vidi, pravi kardinal, da si oče knezov in kraljev, vladar sveta in namestnik Kristusov — najveličastnejši besedilo, katero zamore izumiti človek. Od vseh takrat živelih kardinalov je ostal le še sedanji papež, da vodi obširno upravo onega nevidnega kraljestva, ki se razteza čez vse dežele do skrajnih mej zemlje«. »Ko bi papež svoji dobi ne bil zapustil ničesar, kot nauk o umetnosti, kako nam je živeti, bilo bi v gotovem smislu, ne glede na dogmo, njegovo življenje neminljivo«. »V angeljskem svetu si je pridobil ugled, kakoršnega ni imel nobeden njegovih prednikov novejšega časa«.

Zato nepristransko sodbo protestanta, ki je našla odmev tudi na Nemškem, zamoremo biti katoliki le hvaležni. Kako pritlikove so izjave tega svetovnega lista nasproti estudne, strupene in zavide jere-mijade »Slov. Naroda« in drugih enakih listov: »Slov. Narod« prinaša o papežu same take novice, ki bi ga ponižale v očeh njegovih bratcev. Tako umazani niso niti protestantje, kakor vidimo iz navedenega zgleda.

Mažari zopet užaljeni.

Nadvojvoda - prestolonaslednika Frana Ferdinanda spremilja poleg treh avstrijskih kavalirjev, moj temi je eden Ceh in en Poljak, le en Mažar, namreč grof Festetics. Ta vest je zopet silno razburila mažarske kroge in zopet se govori o preziranju Ogrske. Najbolj glasen je »Budapesti Naplo«, ki pravi, da ogrska ni kaka provincija ali krovovina, marveč popolno paritetna celokupni Avstriji. Vlada mora vedeti, kaj je njena dolžnost. — »Pesti Hirlapu« ne ugaja federalistiški ukus prestolonaslednika, »Magyar Hirlap« pa opozarja prestolonaslednika, da ne gre na kak jezikovni kongres, marveč k slavnosti kronanja, kjer morata biti enako zastopani obe državni polovici. Sploh pa ta list meni, da v zadevi prestolonaslednikovega spremstva ni še ničesar definitivno določeno.

O tej zadevi se je v soboto govorilo tudi v ogrski poslanski zbornici. Član neod-

visne stranke Pichler, je interpeliral ministrskega predsednika. Tega nestrpneža je Szell potolažil s tem, da v tej zadevi še ni ničesar sklenjenega in da o kakem preziranju Mažarske od strani prestolonaslednika niti ni misliti. Posebno neosnovana pa je vest, češ da namerava prestolonaslednik demonstrirati proti Ogrski ali za federalizem. Minister je že mnogo občeval z nadvojvodo in še nikdar ni pri njem opazil te tendence. — Večina zbornice je ministrov odgovor vzela na znanje.

Premembe pri poslaništvih.

Dosedanji poslanik v Bruslju grof Khevenhüller je odpovedan iz Bruslja, na njegovo mesto je pa imenovan dosedanji poslanik v Stokholmu grof Wodzicki. Bivši poslanik v Teheranu Eperiesy pride za poslanika v Lizbono, lizbonski grof Brandis pa gre v Stokholm. Pravi legacijski svetniki postanejo grof Mennsdorff v Londonu, grof Wisniewski v Madridu, grof Kinsky v Petrogradu in pravi dragoman v Carigradu R. Pogačar.

Volivna pravica v Belgiji.

Po zakonu z dne 29. decembra 1899 obstoji belgijsko postavodajalstvo iz senata in poslanske zbornice. Senatorji so voljeni za osem let, vendar jih vsaka štiri leta polovica izstopi. Vsak senator mora biti star 40 let. Senatorje volijo oni meščanje, ki plačajo 1200 frankov letnega davka ali pa imajo posestva v vrednosti najmanj 12.000 frankov. Senatorjev je ravno polovico manj, kakor pa poslancev spodnje zbornice.

Spodnja zbornica pa sestoji iz poslancev (na vsakih 40.000 prebivalcev odpade en poslanec), ki morajo biti stari najmanj po 25 let in so voljeni za dobo štirih let. Vsaki dve leti jih polovica izstopi.

Volivne pravice so razdeljene v tri razrede ali skupine. V prvi skupini ima volivno pravico vsak Belgijec, ki je star 25 let, pa stanuje že nad eno leto v dotičnem kraju ter ni bil še nikdar kaznovan zaradi hudodelstva. V drugi skupini ima volivno pravico vsak petinidesetletni mož ali vdovec, ki plačuje na leto najmanj pet frankov osebne dohodarine ali pa tudi vsak petindvajsetletni Belgijec, če ima lastnine za 2000 frankov vrednosti. Premoženje, ki podeljuje drugo volivno pravico, torej ni posebno visoko odmerjeno. V tretji skupini pa imajo volivno pravico vsi akademično izobraženi državljani, če so že spolnili petindvajseto leto svoje starosti. Ker ne izključuje volivna pravica one druge skupine, je mogoče imeti vse tri volivne pravice in jih tudi izvrševati, če so spolnjeni vsi pogoji.

Tako pametne in sedanjemu duhu ter razmeram edino primerne volivne reforme pač nima nobena država, in vendar z njo niso zadovoljni židje in socij. dem., ker je v Belgiji izmed 6.744.532 prebivalcev le prav malo nekatoličanov.

Nemiri na Portugalskem.

Madridski listi javljajo s portugalske meje, da so se pojavili veliki nemiri v Coimbri. V sobotnih bojih je bila ena oseba ubita, več ranjenih. Vseučilišče je zaprto. Vojašvo v Oportu se je uprlo. Položaj je silno resen, ker je vse skrajno nezadovoljno s sedanjo upravo. Častniki armade in mornarice so se združili z demonstranti, še slabše je kajpada mej moštvom. Nad 200 mornariških častnikov je poslalo kralju protest v zadevi mornariške uprave in ga pozneje vključ v višjemu povelju ni hotelo umakniti. Bati se je splošne revolucije, napram kateri bi bila vlada popolno brez vse moči.

Amerika proti Kitajcem.

Omenili smo že svojedobno, da so sprejeli v senatu severo-ameriških združenih držav Plattovo predlogo, katera določa, da so do 7. decembra 1904 izključeni Kitajci za naseljevanje v Združene države. Predloga je precej podobna zakonu iz leta 1888. Kadar vsprejme spodnja zbornica to predlogo, postane zakon. O odobritvi načrta v tem zastopu seveda ni najmanjšega dvoma. Po tem zakonu se ne bodo smeli Kitajci seliti v Združene države. Kdor se bo tje-kaj pritihotapil na katerikoli način, bo romal nazaj, oni pa, ki bi mu pri tem pomagal, pa bo plačal občutno kazen. Kazen dela iz-

jeme samo za one Kitajce, ki bi sodelovali pri kaki razstavi ali pa bi bili za kako drugo izjemno zadevo nujno potrebni. Kitajci, ki so že sedaj državljani Združenih držav, ostanejo kakor so in se zakon njih popolnoma nič ne tiče. Zakon je naperjen le zoper ono gosto naseljevanje kitajskih delavcev, ki bi delali z nizko plačo pogubno konkurenco belokožnim delavcem, ki se ne morejo uzadovoljiti s tako majhnimi in oskromnimi razmerami. Predloga je bila vsprejeta le s prav neznatnimi dostavki.

Senator Quay je predlagal, naj bi se smeli naseljevati krščanski Kitajci in oni, ki so branili lansko leto tujezemski poslanstva v Peking, a ta predlog je bil zavržen. Proti predlogi je glasoval edino le senator Hoar.

Iz Južne Afrike.

Pariški »Matine« javlja iz zanesljivega vira, da je stavila angleška vlada naslednje mirovne pogoje: 1. Skoro (!) popolno amnestijo, 2. razveljavljenje proklamacije o preganstvu, 3. dovolitev avtonomne vlade takoj po doseženem miru, 4. posojilo petih milijonov za Transval in štirih milijonov funtov za Oranje v svrhu zgradbe porušeni farm. V londonskih krogih sodijo zadevo zelo optimistiški. Po teh virih bodo prisostvovali glavnemu burskemu shodu tudi vodje kap-skih vstašev. Izmed 35 burskih poveljnikov se jih je baje sedaj že 19 izjavilo za mir. Angleška vlada je vsled tega določila, da se v bodoče burski ujetniki ne smejo več pošiljati iz Južne Afrike. — General lord Wolseley, ki dospe te dni na bojišče, je neki odbran za generalnega guvernerja zedinjenih južno-afriških kolonij.

V burskih krogih v Evropi nasprotno nihče resno ne misli na mir. Pravijo, da bo shod 15. maja gola formelnost, ker Buri prej ko slej vztrajajo pri zahtevi po popolni neodvisnosti. Dejstvo, da Anglija odpošlje 10.000 novih vojakov na bojišče, pravijo bruseljski krogi, že samo kaže, da londonska vlada sama ne misli na mir.

Iz brzojavk.

Češki deželni zbor bo sklican v času od 10. do 15. junija in bo zboroval do 15. julija. Proračun pride v razpravo šele v jesenski dobi od 15. sept. do 15. oktobra. — Tudi nižje-avstrijski dež. zbor se snide v dneh mej 10. in 15. junijem. — Umrli je tajni svetnik grof Št. Szapary. Umrli je tudi princ Jurij pruski. — Zmešnjave v Ameriki. Poročila iz Amerike javljajo, da je ves San Domingo izjemši Puerto Plata in glavno mesto dežele v rokah vstašev. — Dnevnik v nemškem državnem zboru. Drž. zbor je s 143 proti 84 glasovom vsprejel predlog glede uvedbe dnevnikov za člane carinske komisije.

Književnost in umetnost.

»Katoliški Obzornik«.

Vsebinsko ravno izišlega II. zvezka letošnjega letnika »Katol. Obzornika« je sledeča: Socialna odgovornost življenja. (Dr. A. Ušeničnik.) Življenje resnobno in odgovorno — Socialna odgovornost. Moralna solidarnost — Volja in vplivi — atavizem — milje — vzgoja — krize — Socialni vplivi — simpatija, posnemljivost, moralna nalezljivost, javno mnenje, moda — apatija, kritikizem — Historični milje. Odgovornost rodnje, vzgoje, šole — zgleda, besede, pisma — »Pohujšanje« — »corruption et corruption« — Sodba postulat. Zadnji postulat moralne solidarnosti — poslednja sodba. — Svoboda vesti na Ruskem (Fr. Ka. G.) Krize na Ruskem — Klici po svobodni misli, po svobodni vesti — Pojem svobode vesti. Politična in socialna svoboda v ruski zgodovini — »Officialna narodnost« — Tiranijska birokracija. Svoboda v kulturnem in slovstvenem življenju — Puškin, Čadajev, Gogolj, Granovskij, Balinskij, Turgenjev, Dostojevski, Solovjev, Tolstoj. Cerkvena in verska svoboda — Suženstvo ruske cerkve — Aksakov o ruski cerkvi — Maršal Stahovič, pop Čerkaskij, Solovjev — Perspektiva v bodočnost. Rusko-poljsko vprašanje — rešitev na verskih tleh. — Kardinal Missia in katoliška renesanca med Slovenci. (Dr. A. Ušeničnik.) Razdor v Slovincih in liberalizem. Program škofa Missia. Časovni duh. Katoliška zaveza. Polovičarstvo naših dni — Mož ideal. Katoliška ideja v narodnostnem in socialnem vprašanju. Katoliška ideja v političnem življenju — Škofje v politiki — Molitev v politiki — Volitve in poslanci. Boji škofa Missia — Goriška poslanica — Vzroki razdora. »Najnevarnejši nasprotniki« — Oporoka kardinala Missia. — Konsti-

tucija lavantinske sinode o krščanski filozofiji. (M. V.) Modroslovje in vera — modroslovje in bogoslovje. Modroslovje in znanosti — prirodne znanosti — zgodovina — etika in sociologija. — Gogoljeva duša. Ob 50letnici Gogoljeve smrti. (Fr. Ka. G.) Ruska doša — Gogoljeva vera in hrepenenje njegovo po najvišjih ciljih — Njegovi spisi — izpoved njegove duše — Zaveza odgovornosti — Disharmonija med ideali in resničnostjo — Romanje na Gospodov grob — Sežgani rokopisi — Utrujen do smrti na poti k visokim idealom. — Cerkev in cerkve. Katolicizem in nacionalizem. (Dr. M. P.) — Kardinal Missia. — Slovo. Dr. Jos. Lesar: Uvod v biblijske zgodbe nove zaveze. (Dr. K.) Alojzij Merhar: Marjetice, nabrane nežni mladini. (— n.) Spomenica ob 200.letnici uršulinskega samostana v Ljubljani. — Razne stvari. Vabilo na naročbo knjige: Dr. Fr. Kos: Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku. Izda »Leonova družba«. — Listnica. — »Katol. Obzornik« izhaja štirikrat na leto in stane 5 K. Naroča se v Ljubljani.

Dopisi.

Iz Krapinskih toplic na Hrvaškem 4. maja. Krapinske toplice so znane zaradi svoje zdravilne moči že več kot eno stoletje. Njih glas tudi zdaj še ni padel, ampak se je zelo povzdignil. Dokaz temu je to, da je prošlega leta bilo tu čez 4000 oseb.

Kopališčno ravnanje se ozira vedno na želje gostov in izkuša vsako leto napraviti kaj novega. Tako je n. pr. prošlo letoje t. i. »Jakobovo kopel« čisto preuredilo z velikimi stroški. Zdjaj je to tako lepa zgradba, kakršna se redkokje najde. Neposredno žubore tu na dan kristalno čisti zdravilni studenci v krasnem basenu.

Ostale kopališke zgradbe odgovarjajo vsem modernim zahtevam. Vse so spojene z zaprtimi hodniki s kopališčem samim, tako da se bolniki lahko ob vsakem času kopljejo, ne da bi se prehladili. Vrelci imajo toploto 30—35° R in so posebno zdravilni za tiganje, rheuma, ischias, nevralgijo, zakežne bolezni, rane in za ženske bolezni. Za dopolnitev zdravljenja služi masaža, elektrika in švedska zdravstvena gimnastika.

Tudi za zabavo je vrlo preskrbljeno. Tu so zabavni prestori, plesna, kocertna dvorana, kavarna z novim Seifert-biljardom, velika terasa, prostrani cvetni in senčnati nasadi, izprehajališča, stalna kopališka godba, lawn-tennis, itd.

Kakor kažejo dosednji oglasi, bo letošnja sezona v Krapini jako živahna.

Slov. misijon na Nemškem.

Essen, 2. maja.

To je torej mesto, kjer je sloveča, po vsem svetu znana Kruppova tovarna za topove, v kateri dela 26.000 delavcev. Če bi utegnil, bi si jo lahko ogledal v vseh prostorih s tukajšnjim gosp. župnikom Bornewasser, ki je dobro znan z lastnikom Kruppom. A sedaj ne morem, ker se mi mudi na mojo bližnjo misijonsko postajo Schonnebeck, kjer me pričakujejo »naši«.

Essen se jako razširja. Leta 1900 je imelo 119.000 prebivalcev, sedaj jih ima vže 200.000. Med njimi je tudi okrog 300 Slovencev z družinami vrad. Danes sem končal med njimi svoje pastirstvo. Prav obilno so se udeležili ugodne prilike, da so se lahko spovedali v domačem jeziku in poslušali besede veličanja. Kako lepo smo obhajali včeraj popoldne Šmarnice! Marijini altar je bil kakor prekrasen cvetličnjak. Cvetice pa znajo res dobro porabiti v cerkvi. Da bi videli naše Slovence pri pridigi, kako so se samega veselja solzili, ko so zopet slišali besede božjo v mili materinščini; kako navdušeno so vsi odpevali pri litanijah! To Vam je bil prizor, kakoršnih se nam ne nudi dosti v domovini. Povsodi slišim: Slovenci pa znajo res peti, da bi jih človek kar vedno poslušal! Tudi Nemci pojo v cerkvi pri sv. maši, a jednoglasno vsi se spremljevanjem orgeli, in zdi se mi vse preveč počasno in dolgočasno. Mi nismo vajeni takega petja. Po naših Šmarnicah so imeli Nemci svoje: rožni venec in pete latinske litanijske. Cerkev je bila polna, da sem komaj prišel v svojo spovednico, na kateri je napis: »Tukaj se slovensko spoveduje«. Pa vendar ta napis ni ostrašil Nemcev, da bi ne šli k spovedi k slovenskemu patru.

K spovedi pa tukaj radi hodijo, in sicer v ogromni večini vsi, tudi najodličnejša, naobrazena gospoda. Preteklo nedeljo sem po sv. maši v Altendorfu obhajal nad 800 vernikov. To je samo jeden zgled v verskem življenju tukajšnjih nemških katoličanov. Ker vže omenjam spoved, naj še to le pristavim: Dijaki, gimnazijci in realci imajo osemkrat v letu skupno spoved, pa brez tistih obligatnih listkov, kakor tam doli pri Vas. Zato se prav nič ne čudim, da imajo nemški katoličani take izborne moče. Otroci, namreč šolski imajo

mesečno spoved, vojaki dvakrat v letu. Kako izvrstno so organizovana mnogotera društva na cerkveni podlagi in razne kongregacije, tega mi se omenjati ni treba. V Altendorfu n. pr. so imeli mladeniči Marijine kongregacije v nedeljo popoldne v cerkvi konferenco; bilo jih je nad 1000, iz vseh stanov, in vsi so imeli okrog vratu svetinjico. Cerkev so tukaj ob nedeljah in praznikih popolnoma polne. Verniki radi prispevajo za zidanje cerkva in njih lepoto, zato so cerkve tukaj tako veličastne zunaj in znotraj. Dovolj o tem!

Včeraj je bil prvi majnik, ki je prav mirno minol. Socijev je v E-senu prav malo. Vreme pa tudi ni bilo včeraj ugodno za promenado. Vsako uro se je kar ulilo izpod neba, in vmes je pokukalo solnce.

Vegetacija je sedaj, kakor pri Vas, samo slana straši in pari in mnogih krajih.

Prihodnji teden grem tudi jaz na Vestfalsko, da preje končamo svoje delo, ki je samo v tem nekoliko neprilčno, ker moramo stikati in iskati Slovence po naselbinah, ker navzlic vsem tiskanim vabilom, ki so pribita na cerkvena vrata, še vendar ne vedo vsi o prihodu. Končam za danes. Z Bogom! P. Klement.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 5. maja.

Shod slovenskih časnikaarjev v Ljubljani. Ker državna železnica ni dovolila nobenih znižanih voženj za udeležnike časnikarskega shoda v Ljubljani, naj posamezni udeležniki, ki se hočejo voziti po drž. železnici, izrabijo uredniške vozne listke. Raznim uredništvom daje namreč drž. železnica začetkom leta dovoljenje za par prostih voženj po drž. železnici. Zastopniki dotičnih listov naj torej takoj za svoje osebe uložijo dotične prošnje. — Južna železnica je dovolila zastopnikom v Avstriji izhajajočih listov, toda samo časnikarjem po zvanju, polovično vožnjo h kongresovim prireditvam v 2. in 3. razredu. Kdor udeležnikov-časnikarjev se želi poslužiti te udobnosti, naj takoj z obratno pošto naznani pripravljalnemu odboru v Ljubljani: svoje ime, stan, od kod želi znižano vožnjo do Ljubljane in ako se bo udeležil tudi izleta v Postojno in Trst. Pripravljali odbor mu potem preskrbi potrebni certifikat. — Tudi češki časnikarji so se izrekli, naj se shodu ne predlože resolucije, ki bi utegnile biti povod kakemu razporu ali ki spadajo v drugo kompetenco in ne v področje časnikarskega shoda. Pripravljali odbor se bo tega stališča strogo držal, kar naj blagohotno vzamejo na znanje tisti, ki mislijo drugače.

Osebnosti. G. Albert Planišič je postal vodja deželnega urada v Gorici. Pri istem uradu je postal oficial g. Kavčič, asistent je postal g. Maurer. — Iz Pulja pišejo: Med drugimi povišanimi v tukajšnjem c. in kr. pomorskem arzenalu je bil s 1. majem povišan od višega mojstra v poslovodjo (Werkführer) tudi naš rojak, gospod Feliks Cotič, brat g. Maksa Cotiča. — G. Ivana Goriupa, trž. občinskega zastopnika, dež. posl., je zadela huda rodbinska nesreča. Umrli mu je sinček Šaša. — Promoviran je bil na dunajskem vseučilišču doktorjem prava g. Vekoslav Bratkovič, avskultant pri mariborskem okrajnem sodišču. — Kot privatni docent za matematiko razun geometrije pride na filozofski oddelek dunajskega vseučilišča gosp. dr. Josip Plemelj z Bleda.

Štajarski deželni zbor je imel v soboto sejo, da se posvetuje o znanem graškem 14milijonskem posojilu. Predloga se je oddala fin. odseku in odseku za obč. zadeve ter bode dež. zbor o stvari danes sklepal. Slovenski dež. poslanci vzdržujejo politiko abstinence ter se zasedanja ne udeležujejo.

Neumestna občutnost. S Štajarskega, 5. aprila. Kakor znano, je priredilo društvo »Naprejek« dne 27. t. m. v Narodnem domu v Celju zborovanje. Pri tej priliki je zopet nastopil notar Baš ter povedal, da se čuti razžaljenega radi neke kratke notice v »Našem Domu«. In potem so se slišali klici: »Naš Dom« škoduje slovenski politiki, in Pereat »Naš Dom«. Cel čas se že bojuje »Naš Dom« zoper nesramno politiko »Štajerca«, cel čas že hlabro zastopa naše narodne interese in če bo ptujski klugec za-

spal, bo to le edina zaslug »Našega Doma«. »Štajerca« napada vsakokrat slovenske politike, zlasti pa notarje, advokate in duhovnike. Od strani naše posvetne inteligence ni bil »Naš Dom« nikdar tako podpiran, kakor bi moral biti, da, vemo celo, da je vedno naša posvetna inteligenca — le malo izjem nam je znano — z neko mržnjo gledala na razvitek »Našega Doma«. Zakaj to? Ali je to vzajemnost? In vendar ni nikoli »Naš Dom« zgag delal v slovenski politiki, ampak se vedno bojeval za vero in domovino, za skupni program vseh štajerskih Slovencev. Zdaj se je v kratki notici obregnil ob osebo notarja Baša. In celjski Slovenci so obsodili radi tega »Naš Dom« hujše ko »Štajerca«. Pri katoliško-političnih listih se naenkrat vse vidi, vsaka najmanjša reč se obsodi, bodisi napačna ali ne, če pa drugi listi, ki niso v tem duhu pisani, strašne kozle delajo, se pa vse pregleda. Če je »Naš Dom« po pravici napadal notarja Baša ali ne, o tem nočemo soditi, list se bo že zagovarjal. Samo vprašamo: Ali to precejjanje muh pri vseh katoliških listih od strani naših razumnikov — mislimo na one, kateri so za vzajemno delovanje z duhovništvom — pospešuje nam tako potrebno edinstvo?

Škofovi zavodi v St. Vidu nad Ljubljano so do malega od zunaj v surovem stanju dodelani. Zidovje se bode ometalo še to poletje.

Ljubljanska „Društvena godba“ je imela ustanovni občni zbor preteklo soboto v vrtnem salonu hotela »Pri avstrijskem cesarju«. Otvoril je občni zbor predsednik pripravljalnega odbora gosp. dr. V. Ravnikar, ki je povdarjal, da je pripravljali odbor prišel do zaključka, da godba lahko obstoji, ako polagoma in ne skokoma napreduje do svojega cilja — do »koncertnega orkestra«. Nato je poročal g. Tosti o denarnem položaju. Pripravljali odbor je nabral čistega za ustanovitev »Društvene godbe« 1054 K 58 v., predujema godcem je dal 245 K 86 v., ostala svota je naložena pri kreditni banki. Proračun izkazuje: godcem bi se dalo 1035 kron na mesec, 800 kron bi na mesec donasala članarina, 400 kron koncerti na mesec, torej bi po tem proračunu godba imela še prebitke. Godba bi imela 13 godcev za lok in 20 za trobila. Zbor je poročilo odobrilo in izrekel g. Tosti mu zahvalo za njegov trud. Odobrila so se pravila. V pravilih se je spremenila točka, da pripade imovina društvena v slučaju društvenega razida mestnemu magistratu tako, da pripade sedaj »Glasbeni Matice«. Koncerti, katere priredi »Društvena godba« sama, so prosti tudi članom tistih društev, ki kot korporacije pristopijo k »Društveni godbi«. Salene se, da se godbeni inventar kupi od mesta za 700 gld. Koncerti se odselej vrše kot društveni koncerti. Občni zbor je izrekel zahvalo g. poštnemu uradniku Bučarju za njegovo energično, marljivo delo za ustanovitev »Društvene godbe«. Novi odbor je sestavljen tako-le: dr. V. Ravnikar, predsednik; Stuhly, podpredsednik; Sachs, nadzornik godbe; Praprotnik, tajnik; Tosti, blagajnik; odborniki so pa gg. Cuden, Bučar, Fabijan in Herzman. Preglednika računov sta pa gg. Fr. Govekar in Kessler. Kdor bi želel naročiti »Društveno godbo«, naj se obrne do g. Cudna ali g. Tostega, kjer je v ta namen na razpolago posebna vpisna knjiga.

Novo katol. politično društvo. Katol. politično društvo se je ustanovilo za ajdovski okraj. Predsednikom je izvoljen g. Jožef Vouk, posestnik in podžupan v Dobravljah.

Sultanov dar. V soboto se je peljal skozi Ljubljano čez Zidani most na Dunaj sultanov dvorni častnik, ki je peljal seboj dva iskra arabska konja, sultanov dar poročencema, knezu Otonu Windischgratzu in nadvojvodinji Elizabeti. Poročenca sta se pripeljala v Trst in se odtod podala v Benetke. Pripeljala sta se po morju do Trsta.

Nedeljski počitek v pekovski obrti. Jutri imajo ljubljanski pekovski mojstri sestanek, da zavzamejo svoje stališče v tej zadevi. Obrtna oblast je določila nedeljski počitek za pekovske pomočnike, kakor

smo nedavno navedli. Ako bi pekovski mojstri zavzeli kako nasprotno stališče, tedaj nameravajo najprej pekovski pomočniki poklicati obrtno gosposko na pomoč, da jim izposluje že določeni nedeljski počitek, in še le, če bi obrtna oblast nič ne naredila, nameravajo stopiti v stavko. Mi tudi mislimo, da se stvar lahko brez stavke uravna in da se pekovskim pomočnikom lahko brez boja dovoli nedeljski počitek.

Odpuščene delavke Pivovarnar Dreher v Trstu je odpustil takoj iz službe 36 delavk, ker so štrajkale dne prvega maja.

Stavka v Ljubljani. Včeraj popoldne so imeli ljubljanski mizarji shod pri Koslerju. Udeležba je bila precej obilna, tudi iz okolice je prišlo tje nekaj mizarjev. Nekaj govornikov je bilo za to, da začno mizarji stavkati jutri, konečno se je pa določilo, da ne vstopijo v stavko, ampak da podpirajo tistih 30 svojih tovarišev, ki stavkajo pri »Kranjski stavbinski družbi« radi 15 ondi odpuščeni mizarjev. Še-le potem, ko ti izvojujejo boj, se bodo skupno borili za skupne zahteve. Pri »Kranjski stavbinski družbi« odpuščeni mizarji so knjižice pustili pri družbi in zahtevajo plačo za gotov rok, vsi mizarji pri stavbinski družbi pa zahtevajo zboljšanje zasluzka. Na shodu so dejali, da mora sedaj vsak, ki dokonča svojo učno dobo, stopiti v strokovno društvo. Mi proti obrtnemu društvu nimamo nič, a socijalno-demokratske barve bi ne smelo imeti, ker tako društvo ni strokovno. — Popoldne se je vršil shod na vrtu pri Auru. Orožništvo je bilo mej shodom skrito v novem deželnem dvorcu. Na shodu je govoril sodrug Breskvar, ki je posebno napadal župana, češ, da je rekel, naj odbor stavkajočih vpliva na delavce, da gredo zopet na delo, ozmerjal je »Narod« in naposled tudi krščanske socijalce, češ, da še nikdar niso ničesar storili za delavce. Kričal je: »Ne belo, ampak rudečo Ljubljano hočemo!« Tak nastop ob taki priliki, ko je nujna potrebna složnost vseh delavcev, je vreden najhujše obsodbe. Ali ne kaže to, da se socijalni demokratje ne bore za delavstvo, ampak da samo špekulirajo na strankarsko korist! Krščanski socijalci so, kadarkoli so vodili kak štrajk, zavzeli splošno delavsko stališče in niso nikdar omenjevali strankarstva. Da delajo sedaj socijalni demokratje drugače, pač ne upliva posebno dobro na tisto znatno število delavstva, ki ni in nikdar ne bo socijalno-demokratskega mišljenja. Dela se krščanski socijalci od sodruga Breskvarja ne bodo učili. Kadar kaj kršč. soc. zasnujejo, zasnujejo resno, premišljeno in ne tako površno, kakor se ravno pri sedanjih stavki vidi. Od Breskvarja, ki je naredil od inom. kons. društva nazaj pot v Ljubljano, si možje, ki vodijo »Del. stavbinsko društvo« in druge za delavce koristne naprave, ne bodo pustili očitati, da nič ne delajo za delavce. Kršč. soc. delajo, a ne upijejo in ne govore neresnic, da bi delavcem natrosili peska v oči! Namen socijalne demokracije pri tej stavki vedno prozornejša stopa na dan. Sodrugi Breskvar je naznanil, da delodajalci pravijo, da ugodijo zahtevam stavkajočih, a stavkajoči zahtevajo ugoditev takoj. Govoril je tudi sodrug Borri iz Trsta laški. Nadaljni govorniki so poudarjali, da na govorice, da so nekateri delodajalci ugodili zahtevam delavcev, nič ne dajo, ker nočejo podpisati. Navzoči so sklenili, da vstrajajo v stavki, in so zvišali zahteve ter zahtevajo še zvišanje plače. Včeraj je prišel v Ljubljano posredovat v zadevi stavke višji obrtni nadzornik vladni svetnik dr. Pogatschnigg iz Grada. Nastanil se je v hotelu »pri sloncu«. V Ljubljani je nad 90 orožnikov. Delavci pri Simon Treotu so danes pričeli delati pod starimi pogoji. Poskus nekaterih, da te delavce odženo od dela, se je popolnoma ponesrečil. Poroča se nam, da nekateri laški delavci zapuščajo Ljubljano. Odpeljalo se jih je že precej. G. V. Treo je dovolil svojim zidarjem 10urni delavnik, nabil je dotično izjavo v prostorih svojega podjetja, a podpisal ni stavkajočemu odboru nič. — Zato tudi danes niso šli pri stavbeniku V. Treotu delavci na delo ter pravijo, da pojdejo na delo, kadar tudi ostali delodajalci ugodijo svojim delavcem. Pri Žabkarju in v drugih delavnicah je mir. Stavb. tvrdka Supančič je deložirala nekaj delavcev. Danes popoldne

so imeli stavkajoči zopet shod, ter so sklenili stavkati dalje.

Spominske podobice na ekselencu rajnega kardinala J. Missia z njega krasno izdelanim portretom in kratko biografijo so izšle v »Katol. Tiskarni« ter se dobe s slovenskim ali pa z nemškim tekstom v prodajalni »Kat. tiskovnega društva« (H. Nišman) po 6 vin. posamezne, sto skupaj pa za 3 K 60 vin.

Podpora za streljanje zoper točo. Kakor prejšnja leta, bo razdelil dež. odbor kranjski tudi letos prejšnjim letom enako denarno podporo za napravo novih odnosno za uredbo in spopolnitev že obstoječih strelišč v vinorodnih krajih na Kranjskem. Županstva se pozivljajo, da pošljejo svoje prošnje najkasneje do 25. t. m. naravnost dež. odboru v Ljubljani. Pri razdelitvi se bode v prvi vrsti oziralo na one občine, ki take podpore dosedaj še niso bile deležne.

Prememba posestva. Graščino Gamberk pri Zagorju, last J. Schinkovih dedičev, je kupil lesotržec v Kranju, g. Fr. Celestina, kakor tudi graščino Medija pri Zagorju, lastnino Prašnikarjevih dedičev v Mekinjah pri Kamniku.

Vrhniska železnica je imela v minulnem letu 47.384 K dohodkov in 63.207 K stroškov.

Ljubljanske novice. Afera Dolenc. Cujemo, da je preiskava proti gosp. Oroslavu Dolencu ustavljena. — Na Rožniku so se udeležili včeraj sv. maše kamnoseki iz Podutika in delavci iz tobačne tovarne. — Cevljarški pomočniki v Ljubljani zahtevajo normalni delavni čas in zvišanje plače. — Z gnojnicami vilami je napal včeraj popoldne na Tržaški cesti hlapec Fr. Bizjan deklo Ivano Weithäuser, kateremu je komaj ušla v svojo sobo. Hlapec Jan. Turk, ki jo je hotel braniti, je moral bežati. Konečno je poklicani stražnik rešil deklo nevarnosti in Bizjana odvedel. — Natepla sta včeraj popoldne v Lattermannovem drevoredu dva uslužbenca Eberhardove gugalnice hlapca Jan. Mole in ga znatno ranila. — Neresnična vest. Piše se nam, da je »Narodova« vest, da bi g. strojevodja Kurnik umobolen ušel iz bolnice, neresnična, in neresnična je vest, da so ga železniški uslužbenci prijeli in nazaj v bolnico spravili. O umobolnosti ni niti govora, imel je le pljučnico. Na njegovo prošnjo sta ga dva železniška uslužbenca spremila na dom, kjer se sedaj vsega srečnega čuti. — Trgovina g. Berganta. Kupčija z gosp. Z. se ni sklenila, ker se je kupec skesal. G. Bergant vodi trgovino naprej.

Štajarske novice. Premog zasledili so v St. Lenartu v Slov. Goricah. — Nemško društvo v Ormožu je svoja pravila tako spremenilo, da raztega svojo delavnost lahko tudi na ljutomerski okraj. — Okrajno sodišče v Celju je vzelo v najem tudi drugo nadstropje Radakovičeve hiše. — Socijalno-demokratski shod je bil včeraj v Celju. Za internacionalo je govoril znani »Narod« Linhart. — Roparski umor v Gradcu. Pred graškimi porotniki sta stala 29letni delavec Janez Köppl in 35letni čevljar Janez Grobnik s Spodnjega Štajarskega, obtožena, da sta obd. delavca Jožefa Stahla ubila, vrgla v vodo ter oropala. Köppl je bil obsojen k smrti na vešalih, Grobnik pa oproščen.

Koroške novice. Pri občinskih volitvah v Celovcu so bili v drugem razredu izvoljeni nacionalci dr. Pichler z 201, R. Pohl s 192 in H. Schluga s 129 glasovi. Vseh volivcev v tem razredu je 811. — Trgovinski minister je potrdil izvolitev Ambr. Umlaufa za predsednika trgovske zbornice in Fr. Wirtha za podpredsednika.

Stavka v Karpanju. Predvčeršnjim je priplula ladja, v kateri je bilo 60 delavcev. Te je poslala direkcija kočevskega premogovnika tje, da se tako razbije stavko. Na štrajkovce je naredilo to globok vtis, ker vidijo, da jim stavka nič ne pomaga.

Štrajk v čistilnici riža v Trstu. Poleg onih 100 delavcev, ki zahtevajo povišanje dnin za 10%, štrajkajo v znak solidarnosti tudi vsi ostali delavci tovarne, katerih je kakih 60, ter vsi razkladalci riža, ki jih je kakih 200, torej vsega skupaj štrajka

kakih 360 delavcev. Generalni ravnatelj tovarne Bergauer je zapretil, da zaukaže parnikom odpluti v svobodno luko, kjer bodo razkladali riž tamošnji razkladalci; ti pa so izjavili, da ne sprejmejo tega dela, ker ne doje škodovati stavkujočim razkladalcem ter so celo zapretili, da tudi oni stopijo štrajk, ako se tovarna kmalu ne pogodi s svojimi delavci.

Nov laški list za kmetijstvo je pričela izdajati c. kr. kmetijska družba v Gorici. List se imenuje »L' Agricoltore Goriciano«.

Produktivna mizarska zadruga se je ustanovila v Trstu.

Oproščenje od davka vinogradov, opustošenih od trtne uši. »Wr. Ztg.« objavlja zakon od 4. aprila 1902. tiče se spopolnjenja zakona 15. januarja 1890. o oproščenju od zemljiškega davka vinogradov opustošenih od trtne uši.

Najnovejše od raznih strani. Dragonski poročnik s sabljo napal voznika. V Dunajskem Novem mestu je neki poročnik dragonskega polka petkrat mahnil s sabljo po glavi voznika Moserja, ker se v ozki ulici s težko obloženim vozom ni mogel ogniti dragonskemu oddelku. Nezavesnega so Moserja prenesli na policijski komisariat. — Minister Horanszky zastrupljen? Neka doslej nepotrjena vest v »Egyertetesu« javlja, da je Horanszky zastrupil nekdo, ki mu je donesel več steklenic kisle vode. — »Nameravano« bombardiranje. Francoska vojna ladija »Bougainville« je v soboto nad eno uro baje pomotoma bombardirala mestce Vamaret. Poveljnik tega ni opazil (!), a tudi vsi klici in vsa znamenja prebivalcev so bili zaman. — Umor in samomor. V Ustu je na trgu železniški delavec Landowski ustrelil mašinista Tscherniga ter je potem zbežal na pokopališče, kjer si je pognal kroglo v glavo. — Stavke. Splošna stavka tovarniških delavcev je v Petrogradu. Na Spanskem se v kratkem prične stavka železničarjev. — V ognju je mesto Mit Gamar v Nildelti. 6000 oseb je brez strehe. — Princ Henrik pruski bode v Lübecku državnozborski kandidat združenih meščanskih strank proti socialnim demokratom. — Musolino na odru. V Benetkah z velikim uspehom predstavljajo na odru dramo o Musolinu. — Češki filharmonični orkester je angažiral Jan Kubelik ter bo z orkestrom potoval po mestu. Na čelu orkestra bo član češkega kvarteta na lok g. Nedbal.

Telefonska in brzojavna poročila.

„Ostdeutsche Rundschau“ prekliče.

Dunaj, 5. maja. V današnji številki prinaša „Ostdeutsche Rundschau“ izjavo, v kateri jemlje nazaj žaljiva očitavanja proti dr. Sustersiču in dr. Kreku. — Odgovorni urednik Richter pravi: „Po informacijah, katere so mi došle, ne morem več vzdržavati v onih člankih priobčenih očitavanj, posebno ne glede dr. Sustersiča, da ima umazane roke in da je v zvezi z utajevanjem davščin. Zato preklicujem ta žaljenja in obžalujem, da so bila sprejeta v moj list“. Tudi glede dr. Kreka vse prekliče.

Gradec, 5. maja. Današnja seja dež. zbora, v kateri se je obravnavalo o 14milijonskem posojilu graškega mesta z garancijo dežele, je jako živahna. Začetkom seje je posl. Hagenhofer (katol. ljudska str.) vložil predlog za deželno zavarovanje in baron Rokitsansky predlagal resolucijo proti davku na vožne listke. Poročevalec grof Stürgkh priporoča, da prevzame dežela garancijo, Reicher (nemška ljudska str.) je zoper, Kottulinsky za. Posl. Hagenhofer (kat. ljudska str.) govori proti deželni garanciji. Omenja žalostnih razmer v Gradcu. Sedanja nemško-nacionalna večina je naredila že take dolgovce, da nikakor ne zasluži tolikega zaupanja. Dežela sploh ni dolžna za mesto držati garancijo, ker mesto raste na vojne stroške. Mestno gospodarstvo je slabo in se ne da zagovarjati. Razprava traja dalje.

Gradec, 5. maja. Pri glasovanju o deželni garanciji za 14milijonsko posojilo graškega mesta je bil predlog sprejet s 26 proti 12 glasovom. Dovolila se je tudi doklada 40% na užitinski davek s 33 proti 10 glasovom.

Gradec, 5. maja. Trboveljska premogokopna družba je pozvala bolgarske delavce v Karpanj. Baron Lazarini jih je pregovarjal, naj ne gredo na delo. Radi tega je bil baron Lazarini po noči aretiran. Bolgarski delavci so pričeli delati.

Dunaj, 5. maja. Položaj pogajanj o avstro-ogrski nagodbi je jako kritičen, in sicer tako kritičen, da računa avstrijska vlada z možnostjo gospodarske ločitve od Ogrske. V resortnih ministertvih so se o tem že izvršile študije in prišli so do prepričanja, da bi Ogrska pri tem več zgubila, nego se je mislilo. V ministerstvu imajo o tem že izdelane konkretne predloge. Danes bi se morale nadaljevati konference v Budimpešti, a dr. Körber ni tja odpotoval. To je zopet znamenje kritičnega položaja. Od dr. Körberja inspirirana „Montagsrevue“ pravi, da v slučaju, da se ne doseže ugodno sporazumljenje, bode morala Avstrija računati z opustitvijo stare zveze.

Dunaj, 5. maja. Včeraj je Wolf sklical na Dunaj v neko kavarno v Pratru shod, za katerega je zelo agitiral in je hotel shod izrabiti v svoje namene. To se pa Wolfu ni posrečilo. Komaj je nastopil, pričeli so Schönererjanci kričati: „Sladkorni kartel!“ „Podkupljen si!“ Nakrat so pričeli Wolfa ometavati s sladkorjem. Wolf je bil ves obsut s sladkorjem. Wolfovi in Schönererjevi pristaši so se pričeli obdelavati s palicami, vrčki in stolmi. Več oseb je bilo ranjenih. Vladni zastopnik je shod razpustil.

Dunaj, 5. maja. Prememba tiskovnega zakona je v resortnem ministerstvu gotova in se predloži v kratkem ministerskemu svetu. Če pride že v tem zasedanju pred zbornico, se še ne ve.

Dunaj, 5. maja. Cesar je v spremstvu nadvojvodinje Marije Valerije včeraj popoldne odpotoval v Budimpešto.

Praga, 5. maja. Češka akademija znanosti je grofa Leva Tolstega imenovala častnim članom, a cesar sklepa ni potrdil.

Prostejev, 5. maja. Nemška ognje-gasna društva groze stavkati, ako češki občinski zastop v Prostejevu ne ugodni nekim nemškim željam.

Viškov, 5. maja. Tu se je včeraj na Klofačevem shodu med Klofačevimi pristaši in nasprotniki razvil pretep. En delavec je ubit.

Lvov, 5. maja. „Glas Naroda“ poroča, da Körber v kratkem dobi baronsko čast.

Zagreb, 5. maja. Hrvaški listi prinašajo članke za ustanovitev hrvaške patriotske lige, ki bi pazila na prava hrvaškega naroda in odbijala naskoke nasprotnikov. — O hrvaški operi se poroča, da občinski odbor zviša subvencijo od 20.000 kron na 30.000 kron na leto.

Budimpešta, 5. maja. Vseučiliški profesor dr. Lang je imenovan trgovskim ministrom.

Rim, 5. maja. Princezinja Beatrice Massimo, roj. Bourbonška, hči don Carlosa, je skočila v Tiberio, a so jo pravočasno rešili.

Madrid, 5. maja. „Heraldo“ javlja iz Lizbona, da so dijaki v Coimbri demonstrirali za republiko. Vojaštvo jih ni hotelo razgnati.

Grad Loo, (Nizozemsko), 5. maja. (C. B.) Kraljica Viljemina je sinoči ob 6. uri predčasno povila. Bolnica trpi silne bolečine. Ob 11. uri ponoči je bilo stanje izredno kritično.

Grad Loo, 5. maja. (C. B.) Zdravniki so čuli celo noč pri bolni kraljici. Morali so jo operirati; operacija je trajala več ur. Danes zjutraj je kraljica še živela.

Toplice Rogatec Slatina. Južne železnice postaja Pollach (Pölschach). 411 12-4. Krasno poletno bivališče. Preizkušeno zdravilišče za bolezni v želodcu, na jetrih in ledvicah, zoper sladkorno bolezen, žolčne kamene, katäre v goltancu in na krlju. Prospekte pošilja vodstvo.

Umrli so:

1. maja. Tomaž Vojevc, mizar, 86 let, Karlovska cesta 30, ostarelost.

V otroški bolnišnici:

30. aprila. Anton Humer, voznika ssa, 7 mesecev, furunculosis.

V bolnišnici:

30. aprila. Josip Marolt, hlapec, 29 let, meningitis suppurativa tramata. — Marija Mihelič, delavca hči, 9 let, jetika. — Marija Čebular, delavka, 47 let, jetika.

1. maja. Jožefa Dolenc, puškarja vdova, 79 let, srčna hiba.

Dunajska borza

dné 5. maja.

Skupni državni dolg v notah	101.73
Skupni državni dolg v srebru	101.65
Avstrijska zlata renta 4%	120.50
Avstrijska krona renta 4%	99.69
Ogrska zlata renta 4%	120.50
Ogrska krona renta 4%	97.75
Avstro-ogrske bančne delnice, 600 gld.	1602.—
Kreditne delnice, 160 gld.	869.—
London v ista	240.35
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.35
20 mark	23.46
20 frankov (napoleonidor)	19.08
Italijanski bankovci	98.55
C. kr. cekini	11.29

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 506 2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura na Celsijju	Vetrarji	Nebo	Povprečna višina oblakov
3. 9. zvez.	734.7	10.5	sr. jzab.	dež	
4. 7. zvez.	733.3	12.5	brezv.	oblač.	1.3
5. 2. popol.	733.6	14.6	sr. jzab.		
6. 9. zvez.	732.7	11.3	sl. zjzab.	dež	
7. 7. zvez.	730.2	6.7	m. sszab.	dež	17.9
8. 2. popol.	733.0	7.0	sr. jzab.		

Srednja temperatura sobote 9.6°, norm.: 12.4°.

Srednja temperatura nedelje 12.8°, normale: 12.5°.

Zahvala.

668 1-1
Za mnogobrojne dokaze toplega sočutja, ki so nam došli ob prebriski izgubi našega iskreno ljubljenega brata, ozir. strica, gospoda

Jakoba Cross-a

župnika

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo k zadnjemu počitku, osobito milostljivemu gosp. prelatu dr. Kulavicu, gosp. svetniku Erjavcu, prečast. g. dekanu Lavrenčiču ter vsem preč. gosp. duhovnikom, kakor tudi gosp. prof. V. Zupančiču, slavnemu uradniku trboveljske premogokopne družbe, občinskemu in krajnemu šol. svetu ter vsem faranom izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Zagorje, dné 5. maja. 1902.

Žalujoči sorodniki.

Kapelana.

Zahvala.

Ob požaru v Zdenski vasi sta se odlikovali gasilni društvi iz Dobrépolj in Velikih Lasč, katero je tudi kmalu prihitelo z brigadno na pogorišče. Ko so padla lesena gospodarska poslopja, in so mogli gasilci na vasi do vode, so rešili še marsikaj iz gorečih hiš. Domače gasilno društvo je vstrajalo celo noč na pogorišču.

V imenu nesrečnih prebivalcev se gasilcem obeh društev za trud in požrtvovalnost prav iskreno zahvaljujeva.

V Dobrépoljah, dné 1. maja 1902.

Andr. Ramoveš, župnik.

Fran Jaklič, učitelj in dež. poslanec.

Otvoritev notarske pisarne.

Na mnoga vprašanja dovolim si pojasniti, da je smatrati mojo s 1. majnikom v pritličji hiše št. 16 na Bregu v Ljubljani otvoreno pisarno povsem

novim uradom,

kajti ni eden ni drugi pred kratkem v Ljubljano premeščenih dveh notarjev ni bil imenovan naslednikom umrlih notarjev gg. Gogoli in Schönwetteru, toraj niti eden niti drugi ni prevzel nobene slednje navedenih notarskih pisarn.

Dr. Rupert Bežek,
c. kr. notar.

540 5-4

Svarilo.

Karolu Ermakora denar ali karsibodi drugega posoditi svari njega kurator, ker ni zanj plačnik. 569 1-1

Štedilno leštilo za tla (Schneider Dunaj) je najcenejše in najpripravnije sredstvo za domačo porabo pri leštilni parketnih lužnih in ličilnih tal, se posuši tekom jedne ure. Dobva se pri tvrdki **BRATA EBERL v Ljubljani**, Franciskan-ske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 524 8 11-1

Iekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-18)

Ljubljana. * Dunajska cesta

Železnato vino

LEKARJA Piccoli-ja
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe

Politrška steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabriel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštne povzetju.

Obleke za gospode

po čudovito nizkih cenah

priporočata III 560 6-1

Eričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9.

Stoletna pratika

dvajsetega stoletja

1901 — 2000

z načelno podobo v barvah in jako zanimivo, podučno in koristno vsebino. Sestavil doktor **Gregorij Pečjak.**

Stane v „Prodajalnici katol. tiskovnega društva (H. Ničman)“ v Ljubljani, mehko vezana 1 K 30 h, v polplatnu 1 K 80 h, v polusnji 2 K. Po pošti 20 h več.